

Сиротко М. В.

<https://orcid.org/0000-0002-0391-8787>

Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова
Національної академії наук України»

ПОНЯТТЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОКТРИНІ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексний науково-теоретичний аналіз поняття «торговельна діяльність» крізь призму сучасного стану доктрини господарського права та чинного законодавства України.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що торговельна діяльність є ключовим елементом економіки, проте нормативно-правове регулювання цієї сфери характеризується відсутністю єдиного концептуального підходу до дефінітивного інструментарію.

Автор наголошує на наявності серйозної термінологічної неузгодженості, оскільки як у законодавчих актах, так і в наукових працях вітчизняних дослідників часто простежується фрагментарне розуміння сутності категорії «торговельна діяльність» та необґрунтоване застосування суміжних понять.

Досліджено трансформацію правового регулювання у зв'язку із втратою чинності Господарським кодексом України та Законом України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», а також прийняттям нових нормативних актів, зокрема Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб».

Виявлено, що останні зміни до законів у сферах енергетики запровадили невиправдано звужене тлумачення господарсько-торговельної діяльності виключно як діяльності на оптових енергетичних ринках, що не враховує її загальної правової природи та породжує законодавчі колізії. Крім того, проаналізовано підходи Податкового кодексу України та Закону «Про електронну комерцію». Здійснено ґрунтовний аналіз доктринальних підходів науковців до розуміння торгівлі як галузі господарства, форми обміну товарів, сукупності операцій та самостійного виду господарської діяльності. Розглянуто об'єктивний, суб'єктивний та змішаний підходи до визначення торговельної діяльності.

Автором підтримано позицію щодо доцільності концептуального ототожнення термінів «торгівля» та «торговельна діяльність», при цьому наголошено, що «торговельні операції» є лише невід'ємною складовою частиною торговельної діяльності. На основі системного синтезу наявних наукових і законодавчих підходів запропоновано власне комплексне визначення торговельної діяльності як діяльності у сфері товарного обігу, спрямованої на одержання прибутку шляхом реалізації продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність, яку здійснюють на професійних засадах та на власний ризик суб'єкти господарювання різних форм власності задля досягнення економічних і соціальних результатів. Зроблено висновок про нагальну потребу подальшого вдосконалення дефінітивного апарату законодавства України.

Ключові слова: торговельна діяльність, правове регулювання, господарське право, доктрина, законодавство.

Постановка проблеми. Заглиблюючись у дослідження питання правового регулювання торговельної діяльності, початково слід розглянути дефініцію самого поняття «торговельна діяльність» як ключове поняття. Передусім слід відзначити, що як у законодавстві, так і в доктрині

часто простежується ототожнення категорій «торговельна діяльність» та «торгівля». Такий підхід видається цілком виправданим та обґрунтованим, проте варто вказати, що єдність в аспекті тлумачення цього поняття відсутня. Відсутність єдиного підходу в законодавстві щодо використання

термінів «торгівля» та «господарсько-торговельна діяльність», а також неузгодженість нормативно-правових актів та безпідставно обмежений підхід обумовлюють проблеми при окресленні кола відносин, які охоплюються цим поняттям. Це, у свою чергу, призводить до проблем правозастосування у даній сфері та свідчить про потребу удосконалення законодавства України у частині визначення дефінітивного інструментарію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-теоретичний аналіз наявних станом на сьогоднішній день доктринальних напрацювань дає підстави для висновку, що комплексно поняття торговельної діяльності українськими дослідниками дотепер вивчалось фрагментарно.

Деякі аспекти цієї теми вивчали: О. В. Буткевич [1], О. П. Віхров [14], Д. Д. Гордієнко [8], Т. В. Маланчук [11], М. І. Хавронюк [7], Хрімлі К.О. [2; 17].

Утім наявні доробки мають переважно фрагментарний та дещо застарілий характер, що зумовлює потребу напрацювання відповідного наукового підґрунтя.

Постановка завдання. Метою статті є повноцінне з'ясування сутності поняття торговельної діяльності як різновиду господарської діяльності через комплексне дослідження його змісту в законодавстві та доктрині господарського права. Завданням статті є усунення виявлених правових колізій, аналіз співвідношення категорій «торгівля», «торговельна діяльність» та «господарсько-торговельна діяльність», а також формування узагальненого авторського визначення досліджуваного поняття.

Виклад основного матеріалу. Поняття торговельної діяльності як різновиду господарської діяльності має свій зміст як в законодавстві, так і в доктрині самого господарського права.

Заглиблюючись у дослідження питання правового регулювання торговельної діяльності початково слід розглянути дефініцію самого поняття «торговельна діяльність» як ключове поняття. Передусім слід відзначити, що як у законодавстві, так і в доктрині часто простежується ототожнення категорій «торговельна діяльність» та «торгівля».

Такий підхід, хоча й не претендує на виключність, проте видається нам цілком виправданим та обґрунтованим. Разом з тим, варто вказати, що єдність в аспекті тлумачення поняття «торговельна діяльність» відсутня. Такий висновок можна зробити, на підставі даних, отриманих унаслідок системного аналізу низки національних нормативно-правових актів та літературних джерел.

Розпочнемо з того, що у Законі України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» вжито термін «торгівля», яким позначаються будь-які операції, що здійснюються за договорами купівлі-продажу, міни, поставки й іншими цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на товари (ст. 1). Однак, станом на момент проведення дослідження даний закон втратив чинність на підставі Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222-VIII (222-19) від 02.03.2015 року [20], у положеннях ст. 1 «Визначення термінів» якого таке визначення відсутнє.

У свою чергу, Господарський кодекс України, який наразі також втратив чинність, господарсько-торговельну діяльність визначав як діяльність суб'єктів господарювання у сфері товарного обігу, спрямовану на реалізацію продукції виробничо-технічного призначення й виробів народного споживання. Водночас Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [3], що замінив його, у ст. 1 «Визначення термінів» не містить згадки про господарсько-торговельну діяльність. Натомість вказаний нормативно-правовий акт вносить зміни до декількох законів України в аспекті поняття «господарсько-торговельна діяльність». Зокрема, запропоновано:

По-перше, у Законі України «Про ринок природного газу» (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 27, ст. 234; 2020 р., № 2, ст. 6; 2023 р., № 77, ст. 270):

частину другу статті 1 після слова «Терміни» доповнити словами «господарсько-торговельна діяльність» [3].

По-друге, частину першу статті 2-1 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 51, ст. 833; 2023 р., № 77, ст. 270) доповнити пунктом 2-1 такого змісту:

«2-1) господарсько-торговельна діяльність – здійснення на оптовому енергетичному ринку господарсько-торговельних операцій з оптовими енергетичними продуктами або пов'язаних з ними» [3].

По-третє, у Законі України «Про ринок електричної енергії» (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 27-28, ст. 312 із наступними змінами):

абзац перший частини другої статті 1 після слова «Терміни» доповнити словами «господарсько-торговельна діяльність» [3].

У свою чергу, відповідно до оновленої редакції ч. 2 ст. 1 Закону України «Про ринок природного газу» [21], «терміни «господарсько-торговельна діяльність», «оптовий енергетичний ринок», «оптові енергетичні продукти», «особа, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами», «учасник оптового енергетичного ринку» вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» [22]. Аналогічно, в абз. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» [23] зазначається: «2. Терміни «господарсько-торговельна діяльність», «оптовий енергетичний ринок», «оптові енергетичні продукти», «особа, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами», «учасник оптового енергетичного ринку» вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг».

При цьому, відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», «1. Під господарською діяльністю розуміється діяльність у сфері суспільного виробництва, спрямована на виробництво та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Господарська діяльність, що здійснюється з метою одержання прибутку, є підприємництвом...» [3].

Отже, вищенаведене дає нам підстави стверджувати про використання у положеннях Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» невиправдано звуженого тлумачення господарсько-торговельної діяльності, як різновиду господарської діяльності загалом. Адже перше не враховує повною мірою правової природи останнього, що, на наш погляд, спричиняє певну законодавчу колізію.

Разом з тим, нині чинна редакція Податкового Кодексу України містить п. 14.1.249, де зазначається:

«торгівля у розстрочку – господарська операція, яка передбачає продаж резидентом або нерезидентом товарів фізичним чи юридичним особам на умовах розстрочення кінцевого розрахунку, на визначений строк та під процент.

Торгівля у розстрочку передбачає передачу товарів у розпорядження покупця в момент здійснення першого внеску (завдатку) з передачею права власності на такі товари після кінцевого розрахунку» [4].

Тобто, ПКУ вживає поняття «торгівля» визначаючи його як господарську операцію. При цьому, вказаний кодекс розглядає торговельну діяльність – як роздрібну та оптову торгівлю, діяльність у торговельно-виробничій (ресторанне господарство) сфері за готівку, інші готівкові платіжні засоби та з використанням платіжних карток.

У свою чергу, Закон України «Про електронну комерцію», наводить тлумачення поняття «електронна торгівля» під яким розуміється «господарська діяльність у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів дистанційним способом покупцю шляхом вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-комунікаційних систем» [25].

Водночас відповідно до Правил торговельного обслуговування, затверджених Постановою КМУ від 11 лютого 2025 р. № 144, торговельна діяльність – діяльність суб'єкта господарювання з продажу товарів, харчових продуктів, вироблених харчових продуктів або посередницька діяльність, у тому числі з надання агентських, комісійних та інших послуг у просуванні товарів, харчових продуктів від виробників (постачальників) до споживачів [24].

На наш погляд, відсутність єдиного підходу в законодавстві щодо використання термінів «торгівля» та «господарсько-торговельна діяльність», а також неузгодженість нормативно-правових актів та безпідставно обмежений підхід в аспекті тлумачення ключового поняття, обумовлює проблеми при окресленні кола відносин, які охоплюються цим поняттям, що, у свою чергу, призводить до проблем правозастосування у даній сфері. Це свідчить про потребу удосконалення законодавства України у частині визначення дефінітивного інструментарію.

Повертаючись до безпосереднього вивчення окресленого на початку даного підрозділу питання, відзначимо наступне.

У науці «торгівля» тлумачиться по-різному:

1. Як галузь господарства:

– галузь господарства, яка виконує посередницьку функцію щодо купівлі-продажу товарів та надання пов'язаних з цим послуг (С. В. Мочерний) [9, с. 329];

– галузь народного господарства, яка охоплює купівлю-продаж товарів і послуг, їх обмін, спря-

мований на обслуговуванні продавців і покупців, а також зберігання і підготовку товарів для продажу (С. В. Мочерний) [9, с. 376].

2. Як форма (сфера) обміну товарів:

– форма обміну товарів, за якої рух їх зі сфери виробництва до сфери споживання або зміна одного власника товарів іншим відбувається на основі купівлі-продажу» (Ю. С. Шемшученко) [5];

– форма обміну продуктами праці й послугами історично зумовлена виникненням і розвитком товарного виробництва (С. В. Мочерний) [9, с. 354];

– одна з форм обміну продуктами праці і послугами, що виконує посередницькі функції між виробниками і споживачами продукції (М. І. Хавронюк, М. І. Мельник) [7, с. 13];

– сфера обігу товарів в якій відбувається обмін продуктами праці і послугами (В. А. Коноплицький) [10, с. 345].

3. Як будь-які операції, що здійснюються на умовах договору купівлі продажу, міни, поставки та іншими цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на товар (Д. Д. Гордієнко) [8, с. 321].

4. Як спеціалізована галузь економіки, що формує свої доходи за рахунок діяльності по доведенню товарів до споживачів (В. А. Коноплицький) [10, с. 345].

5. Як вид комерційної діяльності при якій шляхом укладання договору або на основі усної угоди здійснюється купівля-продаж товарів (В. А. Коноплицький) [10, с. 345].

6. Як вид господарської діяльності (О. В. Буткевич) [1, с. 72].

Узагальнюючи трактування поняття «торгівля» можна сказати, що в основному автори розглядають торгівлю як певні відносини, які виникають на умовах купівлі-продажу товарів. Загалом, згідно наведеного трактування можна сказати, що торгівля – це специфічна сфера діяльності або галузь народного господарства в якій відбувається передача товарів від продавців до покупців.

Продовжуючи дослідження слід відзначити також щодо відсутності уніфікованого підходу в аспекті розуміння торговельної діяльності та господарсько-торговельної діяльності. Так, зокрема, О. П. Віхров вважає, що торговельна діяльність – це ініціативна, самостійна діяльність юридичних осіб і громадян щодо здійснення купівлі та продажу товарів народного споживання з метою отримання прибутку [14, с. 291–292]. Такої ж точки зору дотримується В. В. Сергієнко [15, с. 136]. Разом

з тим, М. К. Кулава під торговельною діяльністю розуміє самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик діяльність фізичних або юридичних осіб щодо купівлі та продажу товарів кінцевим споживачам, а також допоміжну діяльність, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг з метою досягнення економічних та соціальних результатів та прибутку або без мети отримання прибутку [12, с. 70]. О. В. Буткевич надає таке визначення: «торговельна діяльність – це систематична господарська діяльність суб'єктів господарювання з реалізації продукції виробничо-технічного призначення й виробів народного споживання, що здійснюється на професійних засадах, у сфері товарного обігу, а також допоміжна діяльність, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг із метою досягнення економічних і соціальних результатів та отримання прибутку або без мети отримання прибутку» [1, с. 72]. На думку С. В. Томчишена, торговельну діяльність можна визначити як різновид підприємницької діяльності, який супроводжується систематичним, самостійним укладанням угод по придбанню товару з метою його відчуження, а також представництвом і посередництвом в цій діяльності, що здійснюється з метою отримання прибутку [13, с. 232]. При цьому, автор наголошує, що у світі є декілька підходів до визначення торговельної діяльності: об'єктивний та суб'єктивний, а також змішаний (об'єктивно-суб'єктивний). При суб'єктивному підході до визначення торговельної діяльності остання разом з приватним спеціальним правом, що її регулює, прив'язуються до суб'єкта торговельної діяльності. При об'єктивному підході до визначення торговельної діяльності приватне спеціальне право орієнтоване саме на визначення торговельної діяльності [13, с. 229–230]. Як бачимо, сучасна доктрина містить доволі різноманітні трактування торговельної діяльності.

У контексті вищевказаного заслуговує уваги позиція яку висловлює Т. В. Маланчук, сутність якої зводиться до того, що термін «торгівля» є саме тим універсальним терміном, який охоплює поняття «торговельна діяльність» і «торговельна операція», оскільки на практиці термін «торгівля» вживається для визначення як торговельної діяльності, так і торговельних операцій. На думку науковця, систематичне здійснення торговельних операцій на професійних засадах суб'єктами господарювання визнається торговельною діяльністю. Торговельні операції можуть здійснювати як суб'єкти господарювання, так і фізичні особи,

незареєстровані як суб'єкти підприємництва. Торговельні операції спрямовані на виконання договорів купівлі-продажу і не мають систематичного характеру [11, с. 135]. У свою чергу, О. В. Буткевич вважає, що термін «торгівля» є більш широким і включає поняття «торговельна діяльність» та «торговельні операції». Науковець акцентує увагу на тому, що торговельні операції спрямовані на виконання договорів купівлі-продажу й не мають систематичного характеру. Водночас, якщо торговельні операції фізичної особи набувають систематичного характеру (більше 4 разів на календарний рік), вона повинна зареєструватися як суб'єкт підприємництва, і тоді її практичні дії щодо укладення та виконання оплатних договорів, які передбачають передачу прав власності на товари, розглядаються як торговельна діяльність [1, с. 72]. У контексті даного дослідження ми будемо вживати терміни «торгівля» та «торговельна діяльність» через призму їх ототожнення. Що ж стосується поняття «торговельні операції», то, на наш погляд, воно є складовою торговельної діяльності (торгівлі). А отже, ототожнювати вказані категорії недоречно.

Що стосується безпосередньо господарсько-торговельної діяльності, то, наприклад, К. О. Хрімлі визначає господарсько-торговельну діяльність як самостійного виду господарську діяльність, спрямовану на реалізацію продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання, що здійснюють суб'єкти господарювання незалежно від форм власності за плату на професійних засадах [2, с. 27]. На його думку, господарсько-торговельна діяльність полягає в реалізації продукції виробничого призна-

чення та товарів народного споживання, а також у здійсненні допоміжної діяльності, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг [17, с. 220]. Водночас О. Г. Боднарчук та О. І. Боднарчук, визначають її як діяльність суб'єктів господарювання з метою отримання прибутку шляхом купівлі та продажу товарів або надання відповідних послуг, пов'язаних із товарообігом [16, с. 54]. Безсумнівно, кожен із наведених підходів вартий уваги. Утім, на наш погляд, визначення господарсько-торговельної діяльності через призму її тлумачення як діяльності суб'єктів господарювання з метою отримання прибутку шляхом купівлі та продажу товарів або надання відповідних послуг, пов'язаних із товарообігом, є більш вдалим з позиції чіткості. Хоча визнання його досконалим буде дещо поспішним висновком.

Висновки. Поняття торговельної діяльності як різновиду господарської діяльності має свій багатогранний зміст як в законодавстві так і в доктрині самого господарського права, без дослідження яких повноцінне з'ясування сутності вказаного поняття неможливе. Керуючись проведеним аналізом, пропонуємо торговельну діяльність розуміти як діяльність у сфері товарного обігу, спрямовану на одержання прибутку шляхом реалізації продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність, яку здійснюють на професійних засадах та на власний ризик суб'єкти господарювання різних форм власності, з метою досягнення економічних результатів. Подальші перспективи полягають у практичній імplementації розробленого підходу задля усунення правових колізій у законодавстві.

Список літератури:

1. Буткевич О. В. Співвідношення понять «торгівля» та «торговельна діяльність». Вісник господарського судочинства. 2009. № 1. С. 69–73.
2. Хрімлі К. О. Правове регулювання господарсько-торговельної діяльності в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2015. 203 с.
3. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 09.01.2025 року № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>
4. Податковий кодекс України : закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К.: «Укр. енцикл.», 1998. Т. 6: Т Я. 2004. 768 с.
6. Економічний словник-довідник/[за ред. СВ Мочерного]. Донецьк: Феміна, 1996. 368 с.
7. Хавронюк М. І. Законодавство України про торгівлю: Настільна книга продавця і покупця: в 3 ч. / М.І. Хавронюк, М.І. Мельник. К.: Бліц-Інформ, 1997. Ч. 1. 1997. 752 с.
8. Гордієнко Д. Д. Економічний тлумачний словник. Понятійна база законодавства України у сфері економіки. К.: КНТ, 2006. 308 с.
9. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник / С. В. Мочерний. Львів: Світ, 2005. 616 с.

10. Коноплицький В. А. Економічний словник. Тлумачно-термінологічний. КНТ, 2007. 580 с.
11. Маланчук Т. В. Співвідношення понять торгівля та торговельна діяльність у законодавстві України. *Юридичний науковий електронний журнал* 6 (2017). 134–135.
12. Кулава М. К. Поняття торгівля та торговельна діяльність відповідно до законодавства України та доктрини. *Правова держава*, 2017. (25), 67–71.
13. Томчишен С. В. «Торговельна діяльність як вид підприємництва.» *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ* вип. 2000. 229–232.
14. Віхров О. П. Господарське право. Спеціальна частина : [навчальний посібник]. К. : Слово, 2006. 344 с.
15. Сергієнко В. В. Правове забезпечення, організація та захист господарської діяльності : [конспект лекцій] / В.В. Сергієнко, В.Д. Понікаров, Ж.О. Андрійченко, С.Ф. Денисюк, І.В. Ялдин, В.В. Деркач, Д.В. Назаренко. Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. 236 с.
16. Боднарчук О. Г., Боднарчук О. І. Визначення поняття й змісту оптової та роздрібною торгівлі як однієї з форм господарсько-торговельної діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2018. (1), 52–54.
17. Хрімлі, К. О. «Поняття господарсько-торговельної діяльності.» *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. 74, 217–222.
18. Чуєнко Анна Михайлівна. Пацурія Ніно Бондовна. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ КОНСАЛТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ // Актуальні дослідження правової та історичної науки. Випуск 58: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополь, Польща, 13 – 14 лютого 2024 р.) / редкол. : О. Яремко та ін. ГО «Наукова спільнота». WSZIA w Opolu. Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б. 2024. С. 72–75).
19. Тертичний Я. С. Сутність та природа електронної комерції. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 3, том 2. С. 277–284.
20. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 року № 222-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
21. Закон України «Про ринок природного газу» (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 27, ст. 234; 2020 р., № 2, ст. 6; 2023 р., № 77, ст. 270).
22. Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 51, ст. 833; 2023 р., № 77, ст. 270).
23. Законі України «Про ринок електричної енергії» (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 27–28, ст. 312 із наступними змінами)..
24. Про затвердження Правил торговельного обслуговування: Постанова КМУ від 11 лютого 2025 р. № 144 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/144-2025-%D0%BF#Text>
25. Про електронну комерцію: Закон України від 03 вересня 2015 р. No 675-VIII / Верховна Рада України. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.

Syrotko M. V. THE CONCEPT OF TRADE ACTIVITY IN THE DOCTRINE OF COMMERCIAL LAW AND LEGISLATION OF UKRAINE

The article provides a comprehensive scientific and theoretical analysis of the concept of «trade activity» through the prism of the current state of commercial law doctrine and the current legislation of Ukraine. The relevance of the study is determined by the fact that trade activity is a key element of the economy, but the legal regulation of this sphere is characterized by the lack of a single conceptual approach to definitive tools.

The author emphasizes the presence of serious terminological inconsistency, as both in legislative acts and in the scientific works of domestic researchers, there is often a fragmentary understanding of the essence of the category of «trade activity» and an unjustified application of related concepts.

The transformation of legal regulation in connection with the loss of validity of the Commercial Code of Ukraine and the Law of Ukraine «On Licensing of Certain Types of Economic Activity», as well as the adoption of new normative acts, in particular the Law of Ukraine «On Features of Regulation of Activities of Legal Entities of Certain Organizational and Legal Forms in the Transition Period and Associations of Legal Entities», is systematically investigated. It is revealed that recent amendments to laws in the energy sectors have introduced an unjustifiably narrowed interpretation of economic-trade activity exclusively as activities in wholesale energy markets, which does not take into account its general legal nature and creates legislative conflicts.

In addition, the approaches of the Tax Code of Ukraine and the Law «On E-Commerce» are thoroughly analyzed. A profound analysis of the doctrinal approaches of scientists to the understanding of trade as a

branch of the economy, a form of exchange of goods, a set of civil-law operations, and an independent type of economic activity is carried out. Objective, subjective, and mixed approaches to defining trade activity are considered in detail.

The author supports the position on the expediency of conceptual identification of the terms «trade» and «trade activity», while it is clearly emphasized that «trade operations» are only an integral component of trade activity, and their identification is highly inappropriate.

Based on the systemic synthesis of existing scientific and legislative approaches, in order to successfully eliminate existing legal gaps and contradictions, the author proposes his own comprehensive definition of trade activity as an activity in the field of commodity circulation aimed at making a profit through the sale of products, performance of works or provision of services of a value nature, which have strict price certainty, carried out on a professional basis and absolutely at their own risk by business entities of various forms of ownership in order to achieve economic and social results. It is concluded that there is an urgent need for further improvement of the definitive apparatus of the legislation of Ukraine.

Keywords: *trade activity, legal regulation, commercial law, doctrine, legislation.*

Дата першого надходження статті до видання: 05.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 04.05.2026